

طرح مقدماتی لندن برای انجام کودتا :

اول - مقدمه

سیاست هر دو دولت ایالات متحده و بریتانیا ایجاب می کند تا همچون راهکاری برای جلوگیری از فروپاشی اقتصادی ایران و سرانجام فرو افتادن آن در مدار شوروی، فرد دیگری را جایگزین مصدق کنند. تنها از راه يك جایگزینی برنامه ریزی شده است که می توان یکپارچگی و استقلال این کشور را تضمین کرد. سرلشکر زاهدی، هم اکنون تنها فردی است که قدرت راهبری يك دولت جدید را دارد و برای سرکوبی نفوذ کمونیست‌های شوروی و انجام اصلاحات بنیادی، شایان اعتماد است. برنامه زیر، سه مرحله پی در پی را در بر می گیرد. دو مرحله نخست، مقدم بر عملیات نظامی است. این دو، شامل دوره پشتیبانی مقدماتی کنونی و اقدامات گسترده تبلیغاتی است. (بندهای زیر را نگاه کنید). این مراحل، برای منافع متقابل ایالات متحده و بریتانیا ارزشی واقعی خواهد داشت و حتی اگر اقدام نظامی نهایی در آن انجام نپذیرد، جایگاه مصدق را آسیب پذیر و متزلزل خواهند ساخت .

هزینه برآورده شده کلی مورد نیاز برای اجرای این برنامه، رقمی معادل ۲۸۵۰۰۰ دلار خواهد بود که ایالات متحده ۱۴۷۵۰۰ و بریتانیا ۱۳۷۵۰۰ دلار آن را فراهم می کنند .

دوم. برنامه عملیاتی

الف. پشتیبانی مقدماتی از مخالفان دولت مصدق

پایگاه عملیاتی ایالات متحده و گروه بریتانیایی (برادران رشیدیان) ارتباط نزدیک چند ماهه‌ای با زاهدی داشته‌اند. گروه بریتانیایی ۵۰۰۰۰ دلار (چهار تا پنج میلیون ریال) برای این پشتیبانی فراهم کرده است.

در طول این دوره مقدماتی که از ۱ ژوئن ۱۹۵۳ (۱۱ خرداد ۱۳۳۲) آغاز می شود و بنابر برآورد، حداکثر ۲ ماه به درازا می کشد، ایالات متحده ۳۵۰۰۰ دلار و بریتانیا معادل ۲۵۰۰۰ دلار فراهم خواهند کرد. پایگاه عملیاتی ایالات متحده بخش نخست این اعتبار را تحویل داده است. وجوه ایالات متحده نیز مستقیماً از طریق رابط‌های پایگاه عملیاتی آن کشور تامین و برای گسترش هدف مشخص و تقویت ارتباطات نظامی و سیاسی زاهدی توزیع می‌شوند. زاهدی در اوایل این دوره، از این پشتیبانی دو جانبه و نیز از مقصود مشترکی که باید منجر به پشتیبانی منسجم تر شود، کاملاً آگاه خواهد شد. در طی این دوره، این تصور باید در میان اطرافیان زاهدی، القا شود که شاه به وسیله تدارك مبالغی اعتبار، او را حمایت می کند. هماهنگی میان فعالیت پایگاه عملیاتی بریتانیا - ایالات متحده در مورد این طرح در حال توسعه، از راه ارتباط مستقیم میان کارکنان پایگاه ایالات متحده و گروه بریتانیایی از يك سو و پایگاه ایالات متحده به نمایندگی از بریتانیا از سوی دیگر و به وسیله انتقال دستورات و عملکرد همچون يك حلقه ارتباطی مطمئن برای بهبود پیوندهایی که هم اکنون موجود است، انجام می پذیرد. گام‌هایی مناسب برداشته خواهد شد تا پیروی همه جانبه سیاست آشکار ایالات متحده از آرمان این برنامه تضمین گردد .

ب. نقش شاه همچون کانون مرکزی مخالفت

این برنامه بر این فرض استوار بود که شاه همکاری خواهد کرد. این همکاری بهترین فرصت برای موفقیت يك کودتای نظامی است. با وجود این، با مشارکت ناخودآگاه شاه در این طرح نیز، شیوه عملیات به همین صورت باقی خواهد ماند. شاه برای باز کردن نقش خود به آمادگی ویژه‌ای نیاز دارد. از آن جا که شاه ذاتا فردی نامصمم و در حصار تردیدها و بیم‌های مبهم است، او باید به بازی کردن نقش خود ترغیب شود. این نقش باید متضمن عملیات ترغیبی باشد و تا آن جا که ممکن است دوره زمانی کوتاهی را در برگیرد .

ما بر این باوریم که شاهدخت اشرف، خواهر دوقلوی نیرومند و توطئه گر شاه فردی مناسب است که می تواند او را به بازی کردن نقش خود ترغیب کند. ما مطمئنیم که اشرف مشتاقانه در راه سرنگونی مصدق همکاری خواهد کرد. از این رو، باید با او در محل سکونت کنونی اش تماس گرفت، او را از وظیفه‌اش آگاه ساخت و به ایران فرستاد. ارتباط میان اشرف و پایگاه عملیاتی ایالات متحده می بایست پیوسته برقرار باشد .

شاه می بایست در سه مرحله نقش خود را بازی کند و اشرف او را برای گام نهادن در هر مرحله آماده کند. مرحله نخست، متقاعد کردن شاه در این باره خواهد بود که ایالات متحده و بریتانیا در ایران يك هدف مشترك دارند و همزمان باید ترس بیمارگونه او را در مورد " دست پنهان بریتانیا " برطرف کرد. مرحله دوم، مشخصا آگاه کردن او پیرامون این است که آینده نه چندان دور برای او چه در پیش دارد. مرحله سوم، به دست آوردن برخی موارد مشخص از جانب او است. تفصیل این مراحل به شرح زیر است :

مرحله نخست :

رهبر گروه بریتانیایی پس از مشورت با شاهدخت اشرف، با شاه دیدار می کند تا او را مطمئن سازد که ایالات متحده و بریتانیا اهداف مشترك در ایران دارند و این که هر دو می خواهند در راه مخالفت با مصدق بیشترین تلاش خود را در حمایت از او به کار بندند. رهبر گروه بریتانیایی خواهد گفت او در موقعیتی است که می تواند ثابت کند بریتانیا شاه را حمایت می کند و این که او اجازه یافته تا از طرف آن دولت اعلام دارد که هر گونه عبارت کلیدی که شاه گزینش کرده، از میدان تعداد پیشنهادی، در تاریخهای پی در پی و از بخش فارسی بی.بی.سی پخش خواهد شد .

مرحله دوم :

ژنرال شوارزکف (فرمانده پیشین هیات نظامی ایالات متحده در ژاندارمری ایران)، به عنوان نماینده ویژه ایالات متحده و با اعلام قبلی شاهدخت اشرف، با شاه دیدار می کند. این نما ینده، پیش از این، در نتیجه سفر کاری و موفقیت آمیزش در چند سال پیش به ایران، برای شاه بسیار شناخته شده و مورد تحسین او است .

مطالبی که او به شاه می گوید، شامل دو بخش است .

بخش نخست، شامل نکات زیر است :

الف) مساله نفت در این زمان، برای دولتهای ایالات متحده و بریتانیا، در درجه دوم اهمیت قرار دارد. زیرا موضوع اصلی، عزم دو دولت برای پاسداری از استقلال ایران است. دول مزبور اکنون برآند تا ایرانیان را یاری رسانند تا کشور خویش

راز فروغلطیدن در دستان شوروی حفظ کنند. اگر مصدق بر مسند قدرت باقی بماند، فروپاشی اقتصادی ایران امری مسلم است و چون مصدق اجازه نفوذ گسترده‌ای را به کمونیست‌ها داده، در پی این فروپاشی، آنان بر کشور چیره خواهند شد .

(ب) هر دو دولت احساس می کنند که استمرار حکومت خاندان پهلوی، بهترین سنگر در راه حفظ اقتدار ملی است .

(ج) تا زمانی که مصدق بر مسند قدرت است، ایران هیچگونه کمک مالی جدیدی از ایالات متحده دریافت نخواهد کرد و در واقع شاید کمک‌های فعلی هم کاهش یابند .

(د) مصدق باید برود .

(ه) جایگزین او از طریق همان نیروهایی که او را به قدرت می رسانند، مورد پشتیبانی چشمگیری قرار خواهد گرفت .

و (موافقت نامه‌ای قابل قبول در مورد نفت پیشنهاد خواهد شد، اما قصدی مبنی بر شتاب بخشیدن به این قضیه و یا تحمیل آن بر ایران در کار نیست .

بخش دوم در برگیرنده مطالب زیر است :

الف) شاه که اکنون قانون اصلی نیروهای مخالف مصدق است، در آینده نیز به گونه‌ای گریزناپذیر، دارای همین نقش خواهد بود .

ب) اگر شاه نتواند با این نیروها همراهی کند، تنها مسئول فروپاشی کشور و از دست رفتن استقلال آن خواهد بود .

ج) اگر شاه نتواند با این نیروها همراهی کند، عمر خاندانش به پایان خواهد رسید. با وجود برداشتهای نادرست پیشین شاه، ایالات متحده و بریتانیا او را حمایت کرده و می کنند. ولی اگر شاه موفق نشود، این پشتیبانی به پایان خواهد رسید. نماینده یاد شده، پیامدهای آن را مطرح خواهد کرد .

د) شاه اظهار داشته که زاهدی در مقام جایگزین مصدق، مورد قبول او است .

گذشته از این وی درخواست کرده است که کمک‌های مالی ایالات متحده و بریتانیا برای زاهدی، می بایست به نام او (شاه) پرداخت شود .

ه) ایالات متحده و بریتانیا کاملاً با این نکته موافقت می کنند که زاهدی تنها نامزد کارآمد برای جایگزینی مصدق است. زاهدی آماده خواهد بود تا در آینده‌ای نزدیک مسئولیت را بپذیرد و برای موفقیت او، ایالات متحده و بریتانیا از دادن هر گونه کمک، کوتاهی نخواهند کرد. شاه کاملاً از برنامه‌های زاهدی آگاه است و حداقل کمک از او درخواست خواهد شد. بی درنگ پس از دیدار نماینده ایالات متحده با شاه، رهبر گروه بریتانیایی نیز، برای تقویت و استحکام بخشیدن به گفته‌های بالا، دیدار مشابهی انجام خواهد داد .

مرحله سوم :

انجام این مرحله، مسوولیت منحصر به فرد شاهدخت اشرف خواهد بود. بی درنگ به دنبال دیدارهای مزبور و در حالی که شاه هنوز تحت تاثیر آنهاست. شاهدخت اشرف، امضای سه سند را از او خواهد گرفت. سند نخست، تاریخ دار و دو فقره دیگر بدون تاریخند. این سه سند از این قرارند :

الف) يك نامه سرگشاده که از افسران وفادار می خواهد تا با آورنده آن در هر موردی که او احساس می کند برای برقراری دیگر باره شکوه ارتش، باز گرداندن احترام ایشان و برای نشان دادن وفاداری خویش به شاه و کشور لازم است، همکاری نمایند .

ب) يك فرمان شاهانه که زاهدی را به ریاست ستاد ارتش می گمارد .

ج) يك فرمان شاهانه که از همه درجات و مقامات ارتشی می خواهد تا صادقانه از دستورهای رییس ستاد که شاه او را به کار گمارد، پیروی نمایند .

این اسناد بی درنگ از کاخ سلطنتی بیرون برده خواهند شد. سند نخست می بایست به زاهدی رسانده شود و دو فقره سند دیگر را پایگاه ایالات متحده باید برای روز مبادا نگاه دارد .

د) توافق با زاهدی

ارتباطهای پیوسته کارکنان آمریکایی و نمایندگان بریتانیا با زاهدی یا نماینده اش، به روشن شدن روزافزون تصویر طرحهای آزمایش او و همچنین مشخص شدن بیشتر عناصری که او از آنان توقع هواداری دارد، کمک کرده است. این مطالب و گزارشهای اطلاعاتی مربوطه، برای آماده سازی بندهای بعدی که تحت عنوان « سازماندهی برای اجرای کودتا » و همراه با اطلاعات پشتیبانی در پیوسته های آن، به دنبال می آید، مورد استفاده قرار گرفته اند .

در پی تماسهای گام به گام با شاه که در بالا یاد شد، ایالات متحده و بریتانیا مستقیماً زاهدی را آگاه خواهند کرد که آنان از سوی او (زاهدی) تعهدی محکم از شاه گرفته اند و این که هنگام حرکت به سوی يك برنامه مفصل عملی فرا رسیده است .

نامه امضا شده شاه مبنی بر فراخواندن افسران وفادار برای همکاری با آورنده آن، به سر لشکر زاهدی داده خواهد شد. از او خواسته خواهد شد تا با کمک این نامه افراد نظامی را به کار گیرد. همچنین پیشنهاد ایالات متحده و بریتانیا برای اقدام تحت عنوان سازماندهی برای سرنگونی مصدق، به زاهدی نشان داده خواهد شد. با او در میان گذاشته خواهد شد که اگر برای دستیابی به خواستها و بهبود توانایی های خود لازم تشخیص می دهد، فرصت آن را خواهد داشت تا این طرح پیشنهادی را اصلاح کند. به زاهدی خاطر نشان شده و کامل ایالات متحده و بریتانیا، پیش از زمان کودتا است. سراسر عناصر بالقوه مخالف با مصدق بسیج خواهند شد تا در روز کودتا، سرنگونی دولت مصدق با وسایل قانونی ممکن باشد. به زاهدی خاطر نشان می شود که اگر اقدام نظامی بتواند همزمان با این موفقیت قانونی، تنها به در اختیار گرفتن شهر محدود شود، دولت جانشین در آینده از ویژگی و وجهه بهتری برخوردار خواهد بود .

هر چند اگر شاه با نماینده ایالات متحده کنار نیاید یا از صادر کردن اسناد مزبور برای سرلشکر زاهدی خودداری کند، به زاهدی اطلاع داده خواهد شد چنانچه او موافقت نماید، ایالات متحده و بریتانیا آمادگی انجام کودتا را، بدون همکاری فعالانه شاه خواهند داشت .

ما تلاشی همه جانبه خواهیم کرد تا شاه را ناخودآگاه متعهد به همکاری کنیم و امید بسیار داریم که به همان نتیجه‌ای برسیم که در صورت همراهی فعالانه شاه به دست می‌آید .

ر) سازماندهی جهت اجرای سرنگونی

مطالبی که تحت این عنوان در پی آمده است، باید توسط پایگاه عملیاتی ایالات متحده جهت گفتگو و تغییر به زاهدی ارائه شود .

عناصر موجود یا تواناییهای بالقوه، در زیر عنوان هایی که به دنبال می‌آیند، با نقشهای خاص خود مشخص شده‌اند. در این نگرش، از هر گونه اشاره به توان نیروهای هواخواه مصدق خودداری شده است .

سازماندهی برای اجرای کودتا :

دبیرخانه نظامی. این دبیرخانه که در راس آن افسری قرار دارد که زاهدی او را تعیین کرده اما باید مورد قبول ایالات متحده و بریتانیا باشد، از شمار بسیار محدودی از افسران عالی رتبه، توانمند و لایق تشکیل خواهد شد. این دبیرخانه با پایگاه عملیاتی ایالات متحده که طرح مقدماتی مشترک ایالات متحده و بریتانیا را جهت کنترل تهران ارائه خواهد کرد، در ارتباط خواهد بود. دبیرخانه نظامی برای اجرای وظایف خود، نیاز به مبلغی معادل ۷۵۰۰۰ دلار دارد .

وظایف دبیرخانه. فوری ترین وظیفه آن، گزینش افسران کلیدی در تهران خواهد بود که می توان در برابر دولت مصدق روی آنان حساب کرد یا آنان را جذب نمود. به دلایلی امنیتی، این افسران در دیرترین زمان ممکن، از نقشهای عملی خود، آگاه خواهند شد .

این دبیرخانه، با نگرش ویژه به هر اقدامی که می باید در روز کودتا انجام شود، طرح ایالات متحده و بریتانیا را مورد بررسی مفصل قرار خواهد داد. پاره‌ای از این اقدامات عبارت خواهند بود از تصرف بی درنگ مرکز فرماندهی ستاد کل، ایستگاه رادیوی ارتش، رادیو تهران، خانه‌های مصدق و همراهان او، قرارگاههای پلیس و ژاندارمری، اداره‌های پست و تلگراف، مرکز تلفن، مجلس و چاپخانه آن و بانک ملی و چاپخانه آن. دستگرسدگان عبارت خواهند بود از چهره‌های کلیدی دولت مصدق، افسران کلیدی همگام با مصدق و سر دبیران روزنامه‌های برگزیده.

همچنین توجه ویژه‌ای به تدارک اقداماتی که باید در برابر حزب توده انجام گیرد، خواهد شد. زاهدی باید منتظر واکنش شدیدی از سوی این حزب باشد و نیز می بایست برای پاسخگویی سرسختانه تر در برابر آن، کاملاً آماده باشد. تا هنگام جایگزینی دولت مصدق، هیچ امکانی برای بی اثر ساختن این حزب وجود ندارد. هر چند پس از تغییر دولت و

پیش از آن که حزب توده قادر باشد تا با تمام نیرو وارد خیابان‌ها شود، برای چند ساعت، فرصت نفس کشیدن وجود دارد.

در زمان کودتا دست کم صد تن از رهبران حزب (توده) و گروه‌ها و رونامه نگاران می باید دستگیر شوند. نام این افراد از فهرست تقریباً هشتاد نفره‌ای از رهبران که به تازگی به وسیله بریتانیا تهیه شده، به اضافه نام‌هایی که پایگاه ایالات متحده و همچنین آن چه زاهدی به آن خواهد افزود، فراهم خواهد آمد. کنترل خیابان‌های تهران، امکان اجتماع را از (حزب) توده یا دیگر گروه‌ها خواهد گرفت. توزیع گسترده جزوات سیاه که انتشار آن به کمیته مرکزی حزب نسبت داده خواهد شد، با این انگیزه انجام می شود تا اعضای حزب توده را سردرگم کند و جلوی گردهمایی آنان را به روشی موثر بگیرد. ممکن است برای ایالات متحده میسر باشد تا از راه هوا و از پیش، مقادیری گاز اشک آور، جوهر پاک نشدنی یا دیگر مواد مناسب را برای کنترل گروه‌ها فراهم کند. هواپیماهای نیروی هوایی محلی ممکن است جهت آگاهی مردم، اخطار نامه‌هایی را فرو ریزند مبنی بر این که یا در خیابان‌ها حضور نیابند و یا منتظر عواقب کار خود باشند.

اقدام در روز کودتا. این اقدام عمدتاً از خط مشی‌هایی مشابه پیروی خواهد کرد، اگرچه ممکن است در ارتباط با سه وضعیت متفاوت انجام گیرد. این سه وضعیت عبارتند از:

وضعیت الف. نقطه اوج اعتراض گسترده مذهبی در برابر دولت مصدق که بی درنگ پس از اقدام نظامی روی خواهد داد.

وضعیت ب. لحظه‌ای که مصدق در حال وادار کردن شاه برای ترك کشور است. این عمل از سوی مصدق یا در نتیجه افزایش قدرت جناح مخالف اوست که آگاهانه به وسیله شاه رهبری می شود، یا به سبب قدرت یافتن روزافزون آن جناح است که شاه در مقام فردی بی اراده آن را هدایت می کند.

وضعیت ج. زمانی که مصدق می کوشد تا استعفای خود را تسلیم کند. چنین عملی ممکن است ناشی از نگرانی واقعی او به سبب رشد روزافزون مخالفان باشد و احتمالاً ممکن است طبق گذشته، منجر به روی آوردن به شاه جهت جلب حمایت شخصی او شود و در صورت ناکامی مصدق در جلب حمایت شاه، او ممکن است توده مردم را برای ریختن به خیابان‌ها فراخواند.

اقدامی که با توجه وضعیت الف می‌بایست انجام گیرد بدین گونه است: به هنگام اوج گرفتن وضعیت الف، زاهدی با استفاده از يك اقدام محدود نظامی علیه مرکز فرماندهی، فرماندهی ستاد کل را برعهده خواهد گرفت. او بی درنگ پس از آن، شخصی از پیش برگزیده را به جانشینی خود معرفی خواهد کرد و دستگیری مصدق و دیگران بی درنگ صورت خواهد گرفت. مجلس به تشکیل جلسه‌ای دعوت خواهد شد و جناح مخالف مصدق خواهد کوشید تا يك رای‌گیری جهت محکوم نمودن مصدق انجام دهد و در پی آن يك رای‌گیری در حمایت از زاهدی صورت خواهد گرفت. با وجود این، زاهدی با - یا بدون - در اختیار داشتن فرمانی شاهانه که او را نخست وزیر بنامد، دولت را تحویل خواهد گرفت و مقتضیات گوناگون روز کودتا را به اجرا درخواهد آورد (به مطالب بالا نگاه کنید). هنگامی که او اوضاع را کاملاً

مهار کرد، برای به دست آوردن رای اعتماد رسمی مجلس مشکلی نخواهد داشت. تنها در این هنگام است که شاه به تهران بازمی‌گردد.

اقدامی که می‌بایست با نگرش به وضعیت ب و ج صورت گیرد از این قرار است :

تنها تغییر در برنامه، پیشبرد لازم جدول زمانی روز کودتا به روز اصلی بحران و نیاز برای به حرکت درآوردن بی درنگ همه جنبه‌های نظامی عملیات کودتا خواهد بود.

سازماندهی برای برانگیختن حداکثر مخالفت عمومی با مصدق پیش از کودتا.

برنامه‌های کلی. هدف این مساله ایجاد، گسترش و افزایش جو دشمنی، بی اعتمادی و ترس عمومی نسبت به مصدق و دولت او خواهد بود. مبلغی معادل ۱۵۰۰۰۰ دلار برای این طرح هزینه خواهد شد. این برنامه، عملیاتی مرحله‌ای خواهد بود. این مراحل از این قرارند :

مرحله ۱- این بخش، مرحله کنونی پشتیبانی مقدماتی است که دریافت کمک‌های مالی از سوی ایالات متحده و بریتانیا در طی آن به زاهدی اجازه می‌دهد تا دوستان دیگری را جذب کند و افراد کلیدی را به سوی خود بکشاند .

مرحله ۲- مبارزه تبلیغاتی گسترده در برابر مصدق و دولت او. اما در این برهه، هدف اصلی مبارزه، خود مصدق است . این مرحله تنها يك يا دو هفته پیش از به اوج رسیدن وضعیت الف انجام می‌گیرد تا بدین ترتیب مصدق فرصت کافی برای واکنش شدید نداشته باشد و اثر آن با گذشت زمان از میان نرود .

مرحله ۳- این، وضعیت الف است که به گونه کامل در بند زیر توضیح داده شده است .

وظایف عناصر خاص :

مطبوعات و تبلیغات. در مدت زمان پشتیبانی مقدماتی، گروه بریتانیایی به استفاده از روزنامه‌های بی شمار کوچک تر برای پیشبرد يك شیوه ضد مصدق ادامه خواهد داد. در مرکز فرماندهی و پایگاه عملیاتی، کارکنان ایالات متحده متن‌هایی را برای مقالات، اعلامیه‌ها و جزوات آماده می‌کنند و این متون را که پاره‌ای در هواداری از شاه و برخی در ضدیت با مصدق است، به فارسی انتشار خواهند داد. این مطالب که برای بی اعتبار ساختن مصدق طرح شده‌اند، بر موضوعات زیر پافشاری می‌کنند :

الف) مصدق از حزب توده و اتحاد جماهیر شوروی حمایت می‌کند (انتشار اسناد سیاه به این امر یاری می‌دهد.

ب) مصدق دشمن اسلام است زیرا با حزب توده همکاری می‌کند و اهداف آنان را به پیش می‌برد .

ج) مصدق آگاهانه در حال نابود کردن روحیه ارتش و توانایی آن جهت حفظ نظم است. د) مصدق آگاهانه و از طریق برداشتن کنترل ارتش از روی مناطق قبیله نشین، در حال ترویج و تشویق عناصر تجزیه طلب منطقه‌ای است. یکی از اهداف مصدق از این اقدام، تسهیل چیرگی شوروی بر استانهای شمالی است.

ه) مصدق آگاهانه کشور را به سوی فروپاشی اقتصادی هدایت می کند.

و) قدرت، مصدق را چنان به تباهی کشانده که دیگر از جنبه‌های مطلوب پیشین او هیچ نشانی نیست و اکنون وی دارای همه امیال سرکوبگرانه يك مستبد است.

ز) همگام با این مطالب، يك گرایش مستمر ارایه خواهد شد دال بر این که مصدق ناآگاهانه قربانی خیانت و جاه طلبی مشاوران خود شده است.

از مسایل اساسی آن است که زاهدی باید بی درنگ فردی را برای مقام مدیر مطبوعات و تبلیغات برگزیند که همچنین ممکن است معاون نخست وزیر هم بشود. پایگاه عملیاتی ایالات متحده نام فردی را که زاهدی در نظر دارد از او خواهد گرفت و این فرد باید مورد قبول ایالات متحده و بریتانیا نیز باشد. يك یا دو هفته پیش از زمان مقرر برای وضعیت الف تبلیغات شدید آغاز خواهد شد. جزئیات مربوط به اجرای این مبارزه تبلیغاتی، مسوولیت اساسی پایگاه عملیاتی ایالات متحده خواهد بود.

بی درنگ پس از تغییر دولت، مدیر منصوب زاهدی در امور مطبوعات و تبلیغات، باید برای موارد زیر آماده گردد :

الف) بیشترین بهره وری را از رادیو تهران بنماید .

ب) از طریق رادیو تهران، پوستر، خبرنگارهای ویژه و غیره باید برنامه دولت جدید شامل موارد جذاب خبری که به ساده ترین نحوی ارایه می شوند، مانند کاهش فوری هزینه‌های زندگی، حقوق بیشتر برای کارکنان دولت و پرسنل ارتش و... به آگاهی همه برسد

ج) حداکثر تبلیغات محلی نسبت به اظهارنظرهای ایالات متحده و بریتانیا که از قبل آماده شده، صورت گیرد .

د) در جریان قرار داد همه خبرنگاران خارجی .

مجلس. اگر به هنگام کودتا، مجلس تشکیل جلسه داد، کوشش خواهد شد تا تغییر دولت از سوی آن نهاد رسمیت یابد و اگر در نشست نباشد، به وسیله یکی از مقام‌های منتخب آن که باید عضو جناح مخالف مصدق باشد، به تشکیل جلسه فراخوانده شود.

برای مهیا ساختن تغییر دولت، با شماری از نمایندگان تماس گرفته و خریداری خواهند شد. می بایست در این مورد تصمیم گرفته شود که آیا این خریده‌ها به وسیله گروه بریتانیایی یا مستقیماً توسط زاهدی انجام خواهد شد و تا زمانی او از مصونیت استقرار در محوطه مجلس برخوردار است، برای رسیدن به چنین هدفی، در جایگاهی ممتاز قرار دارد. به دنبال دریافت فهرست نمایندگان به همراه مبالغ لازم برای خرید هر کدام، اقدام ویژه‌ای از جانب گروه بریتانیایی یا

زاهدی، برای تامین بودجه و با پذیرش مشترك (ایالات متحده و بریتانیا)، اعمال خواهد شد. همچنین پایگاه عملیاتی ایالات متحده، نمایندگان و رابطهای گوناگونی را برای پشتیبانی از این عملیات به کار خواهد گرفت .

هدف اساسی این برنامه، تضمین به دست آوردن اکثریت آرا به علاوه يك رای علیه مصدق است، آن گونه که در وضعیت الف مورد نیاز است . هم اکنون برآورد می شود که اگر دست کم سی تن از نمایندگان احساس کنند که شانس خوبی برای در اکثریت بودن خواهند داشت، آماده‌اند علیه مصدق رای دهند. باید خاطر نشان ساخت که همه افراد منتخب مجلس، معمولا در هر نشست حاضر نخواهند بود. با وجود این تلاشی لازم است تا هنگامی که می بایست رای گیری شود. کمترین حد نصاب مورد نیاز این گونه خواهد بود که دو سوم نمایندگان حاضر در تهران باید پیش از رای گیری در مجلس حضور داشته باشند. بلکه حضورشان برای آن خواهد بود تا حد نصاب مورد نیاز تضمین شود .

عناصر سیاسی غیر از حزب توده. احزاب یا گروههای سیاسی که اکنون با مصدق مخالفند، نقش بسیار کوچکی را در این مبارزه بازی می کنند. احزابی مانند حزب زحمتکشان، سومکا و بخش هایی از پان ایرانیست‌ها تنها می توانند دسته‌های خیابانی محدود و احتمالا غیر موثر را فراهم نمایند. با وجود این، حزب زحمتکشان نقش تقریبا مهمی در انجام تبلیغاتی که در بالا تشریح شد، بازی خواهد کرد .

باید خاطر نشان ساخت در حالی که این احزاب تنها دسته‌های خیابانی ناکارآمد را زیر فرمان خود دارند، گروه بریتانیایی می تواند نزدیک به ۳۰۰۰ عضو فعال را بسیج نماید که می بایست برای وضعیت الف اختصاص یابند .

رهبران مذهبی. طبق ارزیابی ها ما بر این باوریم که تقریبا همه رهبران برجسته مذهبی که مریدان زیادی دارند، سرسختانه مخالف مصدق هستند. هم پایگاه عملیاتی ایالات متحده و هم گروه بریتانیایی، ارتباطهای محکمی با اطرافیان این گونه رهبران دارند. توانایی حمایت از زاهدی، در این زمینه بسیار زیاد است .

این رهبران شامل طیفی بسیار گوناگون و گاهی اوقات عناصری نامطلوب مانند رهبران غیرسیاسی () و () همچنین () و () و گروه تروریستی () می شوند. در طول تبلیغات شدید ضد مصدق پیش از روز کودتا این رهبران و هواخواهانشان :

الف) مخالفت خویش را با مصدق ترویج کنند .

ب) از طریق ارتباط مستقیم با شاه در مرقد (امام رضا (ع)) هواداری آشکار خود را از نهاد سلطنت و پشتیبانی معنوی خویش را از شاه اعلام دارند .

ج) به هنگام نیاز، تظاهراتی کوچک در هواداری از مذهب و ضدیت با مصدق و به صورت دسته‌های بسیار پراکنده در تهران ترتیب دهند .

د) گروه تروریست (به راه اندازند) تا تهدید کنند که آنان آماده‌اند در هواداری از نمایندگان هواخواه مصدق و اعضای دولت و همقطاران او دست به اقدام مستقیم بزنند .

ه) همراهی کامل خود و هوادارانشان را در وضعیت الف تضمین کنند .

و) پس از تغییر دولت، از رادیو تهران و در مساجد، اطمینان قاطعی می دهند که دولت جدید به اصول مذهبی پایبند است .

تجار بازار، آنان را می توان چنین تعریف کرد: شمار کم و بیش اندکی از بازرگانان پرسابقه و برجسته با نگرشی نیمه مذهبی و تأثیری چشمگیر بر رده‌های پایین تر اجتماعی در بازار. ارتباطات با این تجار هم از طریق گروه بریتانیایی و هم از راه پایگاه عملیاتی ایالات متحده وجود دارد .

این بازرگانان به خاطر ضررهایی که دولت از طریق کسادی اقتصاد و معادلات، کاهش واردات، مالیتهای توان فرسا و کاهش موجودی پول، بر آنان وارد نموده، ضد مصدق هستند .

در دوره تبلیغات شدید از وضعیت الف، این تجار :

الف) شایعات ضد دولت را در بازار پراکنده خواهند ساخت .

ب) در جنوب تهران و در مخالفت با سیاستهای اقتصادی دولت مصدق، اعتراضهای محدودی را ترتیب خواهند داد. سپس در زمان وضعیت الف، آنها :

ج) تمام یا بخشی از بازار را تعطیل کنند .

آخرین اقدام پیش از کودتا

همچنان که گفته شد، اقدام نظامی می تواند از وضعیتهای الف، ب یا ج سرچشمه گیرد. هر چند فعالیتهای تشکیلاتی پیش از کودتا چنان که در بالا آمده است، عمدتاً برای ایجاد وضعیت الف که در زیر می‌آید، خواهد بود .

۱- در روز مقرر، حملات مرحله‌ای علیه رهبران سرشناس مذهبی در تهران انجام خواهد گرفت .

۲- دیگر رهبران مذهبی، بی درنگ خواهند گفت که این حملات از جانب مصدق همچون واکنشی علیه ناخرسندی که رهبران مذهبی سراسر کشور نسبت به دولت او از خود نشان داده‌اند، صورت گرفته است .

۳- بی درنگ شماری از رهبران برجسته تر در صحن مجلس تحصن می کنند .

۴- در این زمان، این رهبران مذهبی به وسیله پیروانشان بیانیه‌هایی را صادر خواهند کرد که با شدیدترین لحن، نگرش و رفتار ضد مذهبی مصدق را محکوم می‌نماید .

۵- در همان زمان و همانند مورد ۲، ۴-۲، (د که در بالا گفته شد) (۳)، بیشترین تبلیغات در مورد اسناد جعلی منتشره پایگاه ایالات متحده انجام خواهد شد که به تفصیل نشان می دهند توافق نامه‌ای پنهانی میان مصدق و حزب توده بسته شده و در آن، حزب توده متعهد شده است که تمام توان خود را در هواداری از مصدق و علیه رهبران مذهبی، ارتش و پلیس، به کار بندد.

- ۶- همزمان، این رهبران پیروانشان را فرا می خوانند تا در سراسر تهران در مساجد، دفاتر پست و تلگراف، بانکها و ... تحصن کنند. گروه بریتانیایی و پایگاه ایالات متحده حداکثر تلاش خود را به کار می بندند تا در حد امکان بیشترین تعداد راهپیمایان را فراهم آورند و در همان زمان، تاجر خواهند کوشید تا بازار را تعطیل کنند (این تحصن گسترده ترتیب داده می شود تا سراسر زندگی و فعالیت روزانه مردم را در شهر مختل کند و به گونه‌ای قابل توجه، میزان ناخرسندی عمومی را از دولت نمایان سازد. تحصن، گونه‌ای محلی از مقاومت منفی است و طبق سنن دیرپا، نیروهای نظامی و پلیس قادر نیستند تا در برابر مردمی که در تحصن به سر می‌برند، دست به اقدام زنند
- ۷- در اثنای این جوّ رو به افزایش خصمانه، زاهدی ریاست ستاد را بر عهده خواهد گرفت و شروع به دستگیری افرادی خواهد کرد که بخشی اساسی از مرحله نظامی کودتا به شمار می‌آید .
- ۸- درست پس از این حرکت زاهدی، مجلس برای رسمیت بخشیدن به جابجایی دولت، جلسه‌ای خواهد داشت و کودتا را کامل خواهد کرد .

سوم. ارزیابی احتمال کامیابی برنامه عملیاتی

اطلاعاتی که تاکنون آورده شد، بیان کننده طرحی به شیوه غربی است که برای اجرا به شرقی‌ها ارایه شده است. با وجود این، نویسندگان این برنامه، آن را با شناختی کامل از کشور و مردم ایران نوشته و کوشیده‌اند تا سراسر جزئیات را از دیدگاه ایرانی بررسی و ارزیابی کنند. با توجه به ناکارآمدی شناخته شده ایرانیان در برنامه ریزی و عمل به شیوه‌ای کاملاً منطقی، ما هرگز انتظار نداریم که چنین طرحی، همانند عملیاتی که پرسنل غربی انجام می دهند، در فضای محلی دوباره بررسی و اجرا شود .

با وجود این، احساس می کنیم که این طرح به اندازه کافی آشکار و گسترده است و حتی اگر هم صد در صد اجرا نشود، احتمال قابل قبولی برای کامیابی آن وجود دارد .

امنیت در میان همه عناصر محلی درگیر، نقطه ضعفی جدی است که در سرشت ایرانیان وجود دارد. باید از این واقعیت آگاه باشیم که شکافهای امنیتی ممکن است منجر به اقدامات سرکوبگرانه مصدق شود .

این عملیات برنامه ریزی شده، هیچگونه سابقه‌ای در ایران سالهای اخیر نداشته است. کودتای رضا شاه، سرشتی سراپا دیگرگونه داشت. کودتاهای اخیر در دیگر کشورهای خاور نزدیک نیز در شرایطی بسیار آسان تر اجرا شد، زیرا در آن کشورها يك جناح بزرگ مخالف و هوادار کمونیست و یا يك رئیس دولت که پشتیبانی مردمی نیرومندی داشته باشد، موجب پیچیده شدن امور نشده بودند .

نکات زیر در ارتباط با مفهوم کلی کودتا، پیش از برآوردی جهت ارزیابی احتمال کامیابی طرحی، بسیار مهم هستند :

الف. شکست کودتا پیامدهای زیر را خواهد داشت :

- ۱- بروز يك موج نیرومند خصومت دولتی که متوجه ایالات متحده است و احتمال این که آن کشور از ایران اخراج شود .
- ۲- این که بریتانیا تشکیلات عملیاتی خود را که عمدتاً قصد سرنگونی مصدق را دارد، از دست بدهد .

ب. اگر کودتا انجام شود و ناکام بماند ولی ایالات متحده از ایران اخراج نشود؛ و اگر مصدق در تاریخ دیگری سقوط کند. ایالات متحده و بریتانیا در موقعیتی نخواهند بود که از این فرصت سود ببرند، چون ممکن است گروه بریتانیایی و برخی از امتیازات ایالات متحده به سبب شکست کودتا از بین بروند .

ج. در صورت ناکامی کودتا، هنوز هم احتمال اخراج ایالات متحده از ایران وجود دارد، زیرا فروپاشی گریزناپذیر اقتصادی در دوران دولت کنونی مصدق احتمالاً همراه با آشفتگی داخلی خواهد بود و به دنبال آن چیرگی حزب توده که زیر نظر اتحاد جماهیر شوروی است .

د. اگر طرح کودتا در این هنگام رد شود، پس می باید برای زمانی که فروپاشی اقتصادی و هرج و مرج داخلی پدید می آید، طرح دیگری آماده گردد .

نتیجه: به خاطر پشتیبانی شاه، پذیرش ویژگی‌های اساسی این طرح از سوی زاهدی، موافقت ما با جرح و تعدیلهای او و نظر به اطمینان ما در این مورد که او مطابق با يك جدول زمانی حساب شده، عمل خواهد نمود، نویسندگان این برنامه بر این باورند که کودتا موفقیت‌آمیز خواهد بود.

توضیح: اسامی که سازمان سیا مایل به فاش شدن آن‌ها نبوده است در اسناد منتشر شده از سوی این سازمان به صورت پرانتزهای خالی آمده است.